KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 21.9.2009
KOM(2009) 487 endelig

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

Rapport om kvalitetssikringens udvikling inden for videregående uddannelse

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

Rapport om kvalitetssikringens udvikling inden for videregående uddannelse

(EØS-relevant tekst)

1. INDLEDNING

Kvalitetssikring inden for videregående uddannelse er i centrum for bestræbelserne på at oprette et sammenhængende, kompatibelt og attraktivt europæisk område for videregående uddannelse (EHEA) i tråd med målsætningerne i den paneuropæiske Bolognaproces. I de seneste ti år har interessen i Europa og på verdensplan for kvalitetssikring inden for videregående uddannelse været stigende. Med globalisering, økonomisk integration og øget akademisk og professionel mobilitet er der et voksende behov for at anerkende kvalifikationer uden for det land, hvor de er opnået. Den "grænseløse" videregående uddannelse har øget betydningen af kvalitetssikring på tværs af grænserne. At der dukker "titelfabrikker" op (falske universiteter, der sælger falske "titler" via internettet), betyder, at det er af afgørende betydning at kunne skelne mellem uddannelse, der på behørig vis er erhvervet i udlandet, og falske kvalifikationer. Kvalitetssikringen er med til at gøre videregående uddannelse transparent og troværdig for EU's borgere og arbejdsgivere såvel som for de studerende og videnskabsfolk fra andre verdensdele.

Inden for rammerne af Lissabonstrategien har Europa-Kommissionen opfordret til at sørge for moderniserede læseplaner og mere effektiv finansiering og forvaltning af videregående uddannelse. Strategien anerkender betydningen af Bolognareformerne, herunder også kvalitetssikring[1]. To henstillinger fra Europa-Parlamentet og Rådet har bidraget til at fremme kvalitetssikringskulturen inden for videregående uddannelse. Den første fra 1998[2] opfordrede til støtte og, om nødvendigt, oprettelse af transparente kvalitetssikringssystemer. Den anden fra februar 2006 handlede om yderligere europæisk samarbejde om kvalitetssikring inden for videregående uddannelse[3].

Formålet med henstillingen fra 2006 var at opfordre de højere læreanstalter til at indføre eller udvikle interne kvalitetssikringssystemer og opfordre kvalitetssikrings- og akkrediterings-organerne til at anvende de europæiske standarder og retningslinjer for kvalitetssikring[4] på dette område. Repræsentanter for de nationale myndigheder, den videregående uddannelses-sektor, kvalitetssikrings- og akkrediteringsorganer samt arbejdsmarkedets parter blev også opfordret til at etablere et europæisk register over kvalitetssikringsorganer, som vil gøre det muligt for de højere læreanstalter at vælge et organ blandt organerne i registret, som passer til deres behov og profil. I henstillingen blev medlemsstaterne også opfordret til at gøre det muligt for de højere læreanstalter at opnå akkreditering hos registrerede organer uden for deres eget land, til at samarbejde kvalitetssikringsorganerne imellem for at opbygge gensidig tillid og til at sikre offentlig adgang til organernes evalueringer.

I henstillingen fra 2006 opfordredes Kommissionen til:

---

1 KOM(2005) 152 endelig af 20.4.2005.

2 Henstilling 98/561/EF af 24. september 1998, EFT L 270 af 7.10.1998.

3 Henstilling 2006/143/EF af 15. februar 2006, EUT L 64 af 4.3.2006.

4 Vedtaget på ministerkonferencen i forbindelse med Bolognaprocessen, afholdt i Bergen i 2005, jf. http://www.enqa.eu/pubs_esg.lasso.

1. *i tæt samarbejde med medlemsstaterne at fortsætte sin støtte til samarbejde mellem de videregående uddannelsesinstitutioner, kvalitetssikrings- eller akkrediterings-organerne, de kompetente myndigheder og andre organisationer, der er aktive på dette område*

2. *at forelægge rapporter hvert tredje år om de fremskridt, der er sket inden for udviklingen af kvalitetssikringssystemer i de enkelte medlemsstater og om samarbejdsaktiviteter på europæisk plan.*

Dette er den første af sådanne rapporter om det opnåede fremskridt. Rapporten analyserer situationen på nationalt, europæisk og internationalt niveau og indeholder forslag til områder, der yderligere skal forbedres.

2. DE VIGTIGSTE UDVIKLINGER PÅ NATIONALT PLAN

I denne del af rapporten skitseres den rolle, som den eksterne kvalitetssikring spiller, den nuværende situation og erfaringen med kvalitetssikringsstandarder.

2.1. Den eksterne kvalitetssikrings rolle

I henstillingen fra 2006 anerkendes det, at hovedansvaret for kvalitet inden for videregående uddannelse ligger hos de højere læreanstalter selv. De højere læreanstalters kvalitets-sikringssystemer sigter mod at overvåge og øge kvaliteten og udvikle en reel "kvalitetskultur". De mangler imidlertid ofte uafhængighed og adgang til offentligheden, hvilket er nødvendigt for at kunne underrette aktørerne på en transparent og ansvarlig måde. At tilvejebringe sådanne oplysninger er en opgave for den eksterne kvalitetssikring, der udgør et centralt element i henstillingen, og som udføres af uafhængige kvalitetssikringsorganer.

Den eksterne kvalitetssikring kan bestå af:

- Evaluering af kvaliteten ("audit") af en bestemt højere læreanstalt, dens programmer eller fakulteter.
- Sammenligning af kvaliteten hos forskellige højere læreanstalter inden for et bestemt område/fag ("benchmarking").
- Sikring af, at visse allerede fastlagte "kvalitetsstandarder" opfyldes ("akkreditering").
- Tildeling af forskellige kvalitetsprædikater, der normalt er udtryk for høj kvalitet eller "udmærkelse".

2.2. De mange forskellige kvalitetssikringer i Europa

Mange højere læreanstalter i Europa har etableret deres egen "kvalitetskultur" og interne kvalitetssikringssystemer hovedsageligt gennem interinstitutionelt samarbejde, gensidig bistand og benchmarking[5]. Denne positive udvikling bør yderligere fremmes.

De nye kvalitetssikringsorganer og -netværk, der er dukket op, er den mest markante udvikling i Europa. Denne tendens begyndte efter henstillingen fra 1998, men har spredt sig og taget til i fart i de seneste år. Der er nu kvalitetssikringsorganer i næsten alle lande i EHEA, selv om de er ret heterogene for så vidt angår størrelse, rækkevidde, vedtægter, fokus og international kapacitet. Mange er små, oprettet for nylig og har kun begrænset erfaring og europæisk/international eksponering. Med få undtagelser er deres virke begrænset til deres eget land (undertiden deres egen region): Kun meget få er aktive uden for deres eget område.

[5] Trends V, Universities shaping the EHEA, EUA, 2007.

De fleste organer fokuserer på programevaluering, men et stigende antal involveres i institutionelle akkrediteringer eller auditter.[6]

Statusrapporten fra 2009[7], der er udarbejdet i forbindelse med Bolognaprocessen, bekræfter, at de højere læreanstalter i de fleste lande arbejder aktivt med at etablere de interne kvalitetssikringssystemer og tilpasse dem efter de eksterne evalueringssystemer. Den største udfordring for de fleste lande er at udarbejde evalueringsprocedurer, der skal måle resultaterne i forbindelse med læring. I statusrapporten anvendes tre indikatorer, der skal måle fremskridtet inden for kvalitetssikring:

- *Den eksterne kvalitetssikrings udviklingsstadium:* De bedste bedømmelser opnår de lande, der har et eksternt system, som finder anvendelse på alle institutioner, der arbejder i henhold til de europæiske standarder og retningslinjer for kvalitetssikring.
- *Omfanget af de studerendes medvirken:* De bedste bedømmelser opnår de lande, hvor de studerende deltager i forvaltningen af de nationale kvalitetssikrings-organer, i eksterne evalueringer af de højere læreanstalter og/eller programmer, i interne kvalitetssikringsprocesser og i forberedelsen af selvevalueringsrapporter.
- *Omfanget af international medvirken:* De bedste bedømmelser opnår de lande, hvor der er international deltagelse i de eksterne evalueringer af institutioner og/eller programmer, i forvaltningen af de nationale kvalitetssikringsorganer og i eksterne evalueringer af de nationale kvalitetssikringsorganer.

Eksempler på medlemsstater, som får gode bedømmelser i forbindelse med disse tre indikatorer, er Belgien, Danmark, Det Forenede Kongerige, Finland, Irland, Nederlandene, Norge, Spanien, Sverige, Tjekkiet, Tyskland, Ungarn og Østrig.

Undersøgelsen fra 2008[8] foretaget af Det Europæiske Netværk for Kvalitetssikring af de Videregående Uddannelser (ENQA) viser, at selv om de fleste organer har et nationalt kompetenceområde, er det dog ikke altid tilfældet. I nogle lande har forskellige dele af den videregående uddannelsessektor forskellige organer, f.eks. er der i Tyskland opstået et reelt marked med en række "konkurrerende" organer, der er tilknyttet et akkrediteringsråd. De fleste kvalitetssikringsorganer er inde i en periode med forandring som følge af Bolognaprocessen og den internationale kontekst. En anden betydelig udviklingstendens er den stadig hyppigere inddragelse af aktørerne i emner vedrørende kvalitetssikring.

2.3. Erfaring med kvalitetssikringsstandarder og retningslinjer

De europæiske standarder og retningslinjer for kvalitetssikring blev vedtaget i 2005. De består af tre dele: principperne for de højere læreanstalters egne interne kvalitetssikringssystemer; standarder for organernes eksterne evaluering af de højere læreanstalter og deres programmer; standarder, der gælder for kvalitetssikringsorganerne selv. De skal opfattes som en "generisk" fælles reference med plads til fortolkning i relation til forskellige lande, fag og institutioner.

Kendskabet til kvalitetsstandarderne varierer fra land til land og fra samfundsgruppe til samfundsgruppe, men der er samlet megen erfaring med hensyn til standardernes anvendelse: Tusindvis af personer (universitetspersonale, eksperter, studerende, repræsentanter for erhvervsliv og samfund) har deltaget i selvevalueringsprocedurer, evalueringspaneler eller er

---

6 Quality Procedures in the EHEA and Beyond, 2nd ENQA Survey, ENQA, 2008.

7 http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/conference/documents/Stocktaking_report_2009_FINAL.pdf.

8 Quality Procedures in the EHEA and Beyond – Den anden ENQA-undersøgelse (2008).

blevet interviewet under evalueringsbesøg. De studerendes medvirken i kvalitetssikring som et grundlæggende krav inden for EHEA har vundet indpas i de seneste år, selv om dette engagement ofte er begrænset til visse aspekter eller procedurer[9]. Inddragelsen af repræsentanter for erhvervslivet og statsborgere fra andre lande varierer betydeligt inden for intern og ekstern kvalitetssikring og er generelt mere udtalt i organernes evalueringspaneler end i de beslutningstagende organer.

Definitionen på kvalitetssikringsstandarder er under løbende udvikling. Et eksempel herpå er E4-gruppens[10] afholdelse af seminarer om emner som: anvendelse af læringsresultater; forbindelse til referencerammerne for kvalifikationer; offentliggørelse af rapporter om kvalitetssikring; anerkendelse af tidligere læring; tværnational uddannelse; internationalisering af procedurer og samarbejde og kompatibilitet med andre regioner i verden.

Standarderne udgør nyttige generiske referencer, men fortolkes stadigvæk forskelligt i forskellige lande, organer og højere læreanstalter. De opfattes enten som en tjekliste over formelle krav, som en kodeks over god faglig praksis eller som ikke-obligatoriske retningslinjer. Opfattelsen af, at organerne overordnet set bør overholde standarderne frem for at overholde de enkelte standarder, forekommer fornuftig, men det betyder, at der er plads til en lang række fortolkninger.

De europæiske højere læreanstalters og kvalitetssikringsorganers erfaring med kvalitetsstandarderne er stadig stort set begrænset til den "klassiske" grundlæggende videregående uddannelse, selv om der er udvist en vis opmærksomhed over for fjernundervisning inden for visse former for nationale rammer. Overordnet set er den tværnationale uddannelse i alle sine former, videreuddannelse og livslang uddannelse generelt, kortere videregående uddannelser, fjern- og onlineuddannelse imidlertid forblevet uden for kvalitetssikringens anvendelsesområde.

Det er også værd at bemærke, at til trods for den omstændighed, at de europæiske standarder og retningslinjer blev udarbejdet i forbindelse med Bolognaprocessen, henviser de ikke til betydningen af at overholde EHEA's grundlæggende krav (f.eks. vedrørende referencerammerne for kvalifikationer eller anvendelsen af det europæiske meritoverførselssystem (ECTS)[11]) og vigtigste prioriteter (som f.eks. beskæftigelsesegnethed og mobilitet).

3. DE VIGTIGSTE UDVIKLINGER PÅ EUROPÆISK OG INTERNATIONALT PLAN

I denne del af rapporten undersøges den europæiske udvikling inden for kvalitetssikring, og de internationale tendenser, der er med til at forme udviklingen på dette område, behandles.

3.1. Stærk vækst i Europas infrastruktur til kvalitetssikring

Fremgangen inden for kvalitetsorganer har medført en kraftig udvikling af kvalitetssikringsnetværk. Kommissionen støtter Det Europæiske Netværk for Kvalitetssikring af de Videregående Uddannelser (ENQA)[12], der blev etableret i 2000. Antallet af medlemmer steg hurtigt til 48 ordinære medlemmer fra 23 forskellige lande. E4-gruppen foreslog de europæiske standarder og retningslinjer for kvalitetssikring, der blev vedtaget i 2005. Denne gruppe har også organiseret seminarer om forskellige centrale emner inden for

---

9 Bologna with Student eyes, ESU, 2009.

10 Bestående af ENQA, the European University Association (EUA, www.eua.be), the European Student Unions (ESU, www.esib.org) og the European Association of Institutions of Higher Education (EURASHE, www.eurashe.eu).

11 Det europæiske meritoverførselssystem.

12 www.enqa.eu.

kvalitetssikring. En række regionale klynger af organer er aktive, f.eks. i Central/Østeuropa eller i de nordiske lande. Det Europæiske Konsortium for Akkreditering (ECA)[13], som har 15 medlemsorganisationer fra 10 lande, har deltaget aktivt i bestræbelserne på at opnå gensidige anerkendelse af akkrediteringsbeslutninger blandt dets medlemmer.

God praksis

Inden for ECA-konsortiet for akkrediteringsorganer har tillidsskabende foranstaltninger, som bygger på tæt samarbejde, ført til en første række af bilaterale aftaler med henblik på akkrediteringsbeslutninger og til det første eksperiment med hensyn til at gøre disse beslutninger offentligt tilgængelige på internettet gennem databasen Qrossroads[14], som er finansieret af Europa-Kommissionen.

Det europæiske kvalitetssikringsregister (EQAR)[15] er det væsentligste nye organ inden for strukturen europæisk kvalitetssikring. Det blev nedsat af E4-gruppen som en ny retlig enhed i 2008 med støtte af Kommissionen som reaktion på mødet i 2007 i London for ministrene med ansvar for Bolognaprocessen og i tråd med principperne i henstillingen af 2006. Registret er tilgængeligt for organer, der er aktive inden for EHEA, forudsat at de godtgør, at de overholder de europæiske standarder og retningslinjer. Der findes en forenklet procedure for optagelsen af ordinære medlemmer hos ENQA for organer, som allerede opfylder denne betingelse, men de kandiderende organer kan også ansøge EQAR direkte derom. Beslutninger om optagelse træffes af registerudvalget, hvis medlemmer udpeges af E4-gruppen og af andre aktører. Regeringer kan blive medlemmer af EQAR, men har kun observatørstatus i udvalget. De første to registreringsrunder i december 2008 og april 2009 medførte optagelse af ni ENQA-medlemmer i EQAR. Flere forventes at følge snarest.

Den betydelige udvikling i infrastrukturen for kvalitetssikring i Europa inden for de seneste år er i overensstemmelse med henstillingen af 2006 og Bolognaprocessen. Der er imidlertid mange forskellige aktører inden for kvalitetssikring, og det kan være nødvendigt at tage nogle aspekter op for generelt at gøre systemet mere åbent. Det er især organer i små miljøer inden for videregående uddannelse, der står over for en yderligere udfordring med hensyn til at opnå en reel troværdighed uden for deres egne kredse. Der hersker en vis bekymring for, at organernes medlemskab af ENQA eller endog deres registrering i EQAR måske ikke skaber den nødvendig grad af gensidig tillid. En sådan tillid er imidlertid grundlaget for åbenhed og troværdighed inden for EHEA som sådan.

Med flere lag af organer og netværk kan det være vanskeligt at gennemskue og anvende "systemet". Det grundlæggende krav til medlemskab i både ENQA og EQAR er, at de europæiske standarder og retningslinjer overholdes, og de to organer har en række medlemmer til fælles, men ikke alle. Deraf følger, at der kræves en yderligere indsats, inden EHEA har et læsbart og brugervenligt kvalitetssikringssystem. Det er i mange tilfælde stadig uklart, hvad det at være akkrediteret i ét land betyder i et andet land, selv hvis akkrediteringen er foretaget af et registreret organ. Det er også uklart, hvordan man kan forhindre misbrug af en sådan akkreditering, f.eks. i tilfælde af en videregående uddannelsesinstitution, som er aktiv i en række lande uden dog alle disse steder at give de garantier, der førte til den oprindelige akkreditering. Her vil det hjælpe med stærkere garantier, da det europæiske kvalitetssikringssystems troværdighed afhænger af det mindst troværdige organ, som

13 www.ecaconsortium.net.
14 www.qrossroads.eu.
15 www.eqar.eu.

godkendes eller føres i registret, og af den svageste højere læreanstalt, der er akkrediteret af et registreret organ.

God praksis

Fælles indsats: NVAO er det fælles kvalitetssikringsorgan i Nederlandene og i Flandern (Belgien). På dette geografiske område tales der ét fælles sprog, men der er meget forskellige videregående uddannelsessystemer og -eksaminer. Dette organ er med til at øge evalueringsressourcerne og styrke troværdigheden i forbindelse med NVAO's kvalitets-prædikater[16].

Øget objektivitet: Akkrediteringsrådet i Østrig anvender næsten udelukkende udenlandske bedømmere, og østrigerne er ikke i flertal i det beslutningsdygtige råd. Det øger den internationale troværdighed ved at dæmme op for mistanken om, at bestemte interesser kan have indflydelse på afgørelser om akkreditering[17].

3.2. Kvalitetssikring har stadig en begrænset europæisk dimension

I henstillingen af 2006 opfordres medlemsstaterne til at gøre det muligt for de højere læreanstalter at opnå akkreditering (eller andre kvalitetsprædikater) hos registrerede organer uden for deres land. Det kan kun blive til virkelighed, hvis en række betingelser opfyldes samtidigt:

- De højere læreanstalter har brug for tilstrækkelig autonomi til at søge om et udenlandsk kvalitetsprædikat.
- Organerne skal være i stand til, have lov til og være rede til at operere uden for deres nationale grænser.
- Nationale regeringer og kvalitetssikringsorganer skal anerkende registrerede organer fra andre lande og anerkende deres konklusioner.

Der er stadigvæk meget få eksempler på højere læreanstalter, der søger at opnå evalueringer eller akkrediteringer hos udenlandske organer, bortset fra tilfælde af emnespecifikke organer og enkelte fælles uddannelsesforløb. Kun få myndigheder har gjort kvalitetssikringen i deres land tilgængelig for andre registrerede organer (et eksempel herpå findes i Nederlandene). Universiteter inden for EHEA, der ønsker at få et kvalitetsprædikat i et givet fag, henvender sig stadig ofte til amerikanske organer som ABET[18] eller AACSB[19]. Der er imidlertid tilsyneladende stadig flere organer, som arbejder med kvalitetssikringsaktiviteter uden for deres nationale rammer.

God praksis

Ingeniøruddannelsesinstitutioner og tekniske universiteter fra en række lande har fået akkreditering hos CTI (den franske Commission du Titre d'Ingénieur). CTI har også udført fælles evalueringer/akkrediteringer sammen med andre organer. Erhvervsskoler/fakulteter i forskellige lande er blevet "akkrediteret" af det tyske organ ACQUIN. Tyske højere læreanstalter har vist interesse for en kvalitetsmæssig revision udført af det schweiziske organ (OAQ).

---

16 www.nvao.net.
17 www.akkreditierungsrat.at.
18 http://www.abet.org/the_basics.shtml.
19 http://www.aacsb.edu/.

Allerede inden 1998 fandtes der to gode europæiske kvalitetsprædikater: EQUIS inden for managementstudier[20] og den europæiske universitetssammenslutnings internationale evalueringsprogram (IEP)[21]. For begge anvendes der en institutionel tilgang frem for en programbaseret tilgang samt internationale evalueringspaneler, og prædikaterne vækker for tiden opmærksomhed uden for Europa. Nogle emnebaserede initiativer af nyere dato er blevet udviklet på det seneste ud fra tematiske netværk inden for kemi og ingeniørarbejde (begge med finansiel støtte af Kommissionen), eller de befinder sig stadigvæk i planlægningsfasen (f.eks. inden for musikuddannelse).

God praksis

Eurochemistry-prædikatet begyndte på bachelorniveau, men findes nu også på kandidatniveau og i forbindelse med en ph.d.-grad. Det tildeles direkte af Eurochemistry-netværket til de programmer, der opfylder de aftalte standarder[22].

EUR-ACE-prædikatet inden for ingeniørvæsen findes på bachelor- og på kandidatniveau. Standarderne blev fastlagt på europæisk plan, men anvendes gennem nationale kvalitetssikringsorganer, som er bemyndiget til at udstede EUR-ACE-"prædikater" sammen med den nationale akkreditering. Der er allerede tildelt flere hundrede prædikater, men de kan stadig kun tildeles af 7 nationale organer[23].

Men kvalitetssikring på tværs af grænserne er stadig begrænset. Følgelig er der meget lidt sammenlignelig information til aktørerne, især de studerende, der gør det muligt for dem på et velinformeret grundlag at vælge, hvor de ønsker at tage hen, og hvad de ønsker at studere.

3.3. Internationale tendenser: øget forpligtelse til åbenhed

En række nye kvalitetssikringsnetværk er dukket op i forskellige dele af verden – og undertiden anvendes Europa som referencemodel. Den verdensomspændende dialog om kvalitetssikring er taget til inden for rammerne af INQAAHE, det internationale netværk for kvalitetssikring inden for videregående uddannelse[24].

En anden betydningsfuld udvikling på både Europæisk og globalt plan er det stigende antal af internationale rangordninger af universiteter. Disse kritiseres ofte af de videregående uddannelser for deres metodologiske mangler og deres ensidige tilgang (dvs. deres fokus på forskningsresultater inden for natur videnskab og deres tilsidesættelse af universiteternes præstationer inden for områder som humaniora, samfundsvidenskab, undervisning og direkte dialog med lokalsamfundet). På trods af disse mangler kan rangordninger være et nyttigt værktøj til sammenligning af højere læreanstalter og deres programmer. Europa-Kommissionen har for nylig iværksat en gennemførlighedsundersøgelse med henblik på at udvikle en skræddersyet tilgang med flere dimensioner til den globale rangordning af universiteterne[25]. Udviklingen af værktøjer i tæt samarbejde med aktørerne fik støtte på ministerkonferencen i 2009 under Bolognaprocessen[26].

De væsentligste udviklinger inden for kvalitetssikring i Europa bør ses i lyset af disse tendenser.

---

20 http://www.efmd.org.
21 http://www.eua.be/events/institutional-evaluation-programme/home.
22 http://ectn-assoc.cpe.fr/chemistry-eurolabels/default.htm.
23 http://www.enaee.eu.
24 http://www.inqaahe.org.
25 http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc62_en.htm.
26 Leuven-Louvain-la-Neuve Communiqué, april 2009, http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/conference/.

4. KONKLUSIONER OG FORSLAG TIL YDERLIGERE UDVIKLING AF KVALITETSSIKRING I EUROPA

I de seneste få år har Europas kvalitetssikringssystemer gennemgået en kraftig udvikling, både med hensyn til den interne kvalitetssikring på de europæiske højere læreanstalter og den eksterne evaluering og akkreditering af institutioner og programmer[27]. Der er oprettet mange nye kvalitetssikringsorganer og –netværker, der er øget kendskab til de europæiske standarder og retningslinjer for kvalitetssikring, og der er stadig flere organer, som forbereder sig på kvalitetssikring uden for deres nationale rammer. På trods af denne overordnede positive udvikling forekommer den fulde gennemførelse af henstillingen af 2006 at kræve en yderligere indsats på en række områder.

4.1. Infrastruktur til kvalitetssikring

Nogle karakteristika i forbindelse med den europæiske infrastruktur til kvalitetssikring synes at kræve yderligere drøftelser for at sikre mere tillid mellem organerne og derigennem tilstrækkelig åbenhed for brugere og for samfundet. Kvalitetssikringsorganer er stadigvæk et relativt nyt træk inden for EHEA. De er nødt til at godtgøre, at de er uafhængige og professionelle for at kunne etablere tillid aktørerne imellem. Desuden skal de overbevise deres europæiske ligestillede om, at de sikrer en tilstrækkelig grad af sammenlignelighed, hvilket er en vigtig forudsætning for gensidig anerkendelse af eksaminer og fremme af de studerendes mobilitet.

Kommissionen er bevidst om, at der er risiko for, at der måske er for mange organer, samtidig med at de størrelsesmæssigt er ret små. Derfor er det måske værd at overveje muligheden for, at organer slås sammen via de eksisterende europæiske kvalitetssikringsnetværk (ENQA, ECA), dvs. ved at samle organer ud fra regional eller sproglig nærhed. Organerne kunne også overveje at udvide omfanget af deres aktiviteter for på bedre vis at håndtere livslang læring, videregående uddannelse gennem fjern- og onlineuddannelse, erhvervsuddannelse, international og privat uddannelse.

Hvis man skaber en klarere opdeling af rollerne mellem ENQA, EQAR og Det Europæiske Konsortium for Akkreditering, ECA, med større fokus på fordelen for brugerne af kvalitetssikring, kan det måske gøre infrastrukturen i forbindelse med den europæiske kvalitetssikring mere effektiv. Etableringen af en nem onlineadgang til den europæiske liste over evaluerede institutioner og programmer kan tages op til debat som et prioriteret emne i EQAR. Qrossroads-eksperimentet, der blev lanceret af ECA med støtte af Europa-Kommissionen, kan vise sig at være et nyttigt sted at starte for en større database. Et tæt samarbejde med netværket NARIC-ENIC[28] vil sandsynligvis øge databasens potentiale med henblik på at bidrage til anerkendelsen af kvalifikationer og fremme mobiliteten.

4.2. Revision af de europæiske standarder og retningslinjer

De europæiske standarder og retningslinjer kan udvikles yderligere for at få kvalitetssikringen til at hænge bedre sammen med udviklingen af EHEA i henhold til henstillingen af 2006. Denne indsats vil kræve, at organerne og andre aktører inden for kvalitetssikring inddrages i Bolognaprocessen. I forbindelse med en sådan udvikling kan man tage følgende tre aspekter i betragtning:

1) Overholdelse af hovedstrukturen (tre trin) som et grundlæggende kvalitetskrav inden for EHEA. Det vil være i overensstemmelse med de europæiske referencerammer for

---

[27] Trends V, op.cit.

[28] http://www.enic-naric.net.

kvalifikationer og referencerammerne for kvalifikationer inden for EHEA, som blev vedtaget i 2005[29]. Der bør være en klarere reference i retningslinjerne til kvalifikationsbevistillægget og til det europæiske meritoverførselssystem (ECTS), da disse ikke er fuldt implementeret i de fleste lande.

2) Inden for EHEA vil kvalitetsstandarderne omfatte prioriterede områder som beskæftigelsesegnethed og mobilitet (i tråd med det mål, der er sat for mobiliteten i kommunikeet fra 2009, som blev udarbejdet af ministrene med ansvar for Bolognaprocessen.

3) Standarderne for de interne kvalitetssikringssystemer hos de højere læreanstalter kan også spille en rolle i andre centrale sammenhænge, som f.eks. kvaliteten af serviceydelser for studerende i al almindelighed[30], karriere/erhvervsvejledning for studerende og tidligere studerende[31], udvikling af finansiel forvaltningskapacitet og gennemførelsen af European Charter for Researches og Code of Conduct for the Recruitment of Researchers *(det europæiske charter for forskning og adfærds-kodeksen for ansættelsen af forskere*[32]*.)*

4.3. En stærkere europæisk dimension inden for kvalitetssikring

Muligheden for, at højere læreanstalter kan vælge blandt registrerede organer, som det blev fremhævet i henstillingen af 2006, afhænger af udviklingen af en lang række europæiske kvalitetsprædikater. Prædikaterne kunne baseres på bredt anlagte discipliner (frem for snævre faglige specialiseringer) og tildeles enten af særskilte specialiserede organer eller sammen med nationale evalueringer inden for det tilsvarende område. Kommissionen støtter udviklingen af denne form for initiativer[33].

De nationale kvalitetssikringsorganer bør opfordres til at udvikle aktiviteter ud over deres grænser og søge anerkendelse af deres beslutninger i andre lande, dvs. gennem aftaler om gensidig anerkendelse. De højere læreanstalter kan tilskyndes til at anvende de serviceydelser, som udenlandske registrerede organer tilbyder. Der kan være et behov for at afklare rækkevidden af den nationale akkreditering inden for EHEA og også emnet kvalitetssikring for tværnational videregående uddannelse inden for EHEA. I betragtning af den stigende betydning, som fælles uddannelse (Joint Degree og Double Degree) har fået i Europa, kan klare principper være nyttige for at undgå behovet for flere forskellige akkrediteringer.

Kommissionen støtter udviklingen af værktøjer med henblik på åbenhed, som supplerer kvalitetssikringen, især værktøjer, der gør det muligt at sammenligne kvaliteten af de højere læreanstalter og deres programmer. Det omfatter den tidligere nævnte gennemførligheds-undersøgelse af en rangorden af universiteterne, der har en skræddersyet tilgang med flere dimensioner[34].

EHEA's internationale rækkevidde og troværdighed kan fremmes yderligere gennem samarbejde med andre regioner i verden om kvalitetssikring. Dette punkt er blevet fremhævet i den erklæring, der blev udarbejdet på det første forum i forbindelse med Bolognaprocessen i

---

29 http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/qf/overarching.asp.
30 Leuven-LLN Communiqué, op.cit.
31 http://ec.europa.eu/eracareers/pdf/am509774CEE_EN_E4.pdf.
32 Bologna with Student eyes, ESU, 2009.
33 http://ec.europa.eu/education/erasmus/doc910_en.htm.
34 http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc62_en.htm.

Louvain-la-Neuve, hvor der udtrykkeligt nævnes kvalitetssikring som et område til konkret samarbejde for de 46 lande, der indgår i Bolognaprocessen, og landene fra hele verden.[35]

I nærværende rapport har Kommissionen fremhævet de positive udviklinger i kvalitetssikring inden for de videregående uddannelser, men har også fremsat nogle forslag til yderligere drøftelser og udvikling. Kommissionen vil gerne opfordre alle aktører til at overveje denne rapport og medvirke til at sikre en passende opfølgning på henstillingen af 2006. Kommissionen ser frem til at kunne rapportere om yderligere fremskridt i 2012.

[35] http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/forum/_Bologna_Policy_Forum_Statement_29April2009.pdf.